

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 19. januarja 2016 *

„Konkurenca — Omejevalni sporazum — Trg projektov za plinsko izolirane stikalne naprave — Sklep, sprejet po tem, ko je Splošno sodišče razglasilo delno ničnost prvotne odločbe — Globe — Pravica do obrambe — Obveznost obrazložitve — Enako obravnavanje — Izhodiščni znesek — Obseg prispevka h kršitvi“

V zadevi T-404/12,

Toshiba Corp. s sedežem v Tokiu (Japonska), ki jo zastopajo J. MacLennan, solicitor, A. Schulz in S. Sakellariou, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata N. Khan in F. Ronkes Agerbeek, agenta,

tožena stranka,

primarno zaradi predloga za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2012) 4381 z dne 27. junija 2012 o spremembi Odločbe C(2006) 6762 final z dne 24. januarja 2007 o postopku na podlagi člena 81 [ES] (zdaj člen 101 [PDEU]) in člena 53 Sporazuma EGP v delu, ki se nanaša na družbi Mitsubishi Electric Corporation in Toshiba Corporation (zadeva COMP/39.966 – Plinsko izolirane stikalne naprave – globe) in podredno zaradi predloga za znižanje tožeči stranki naložene globe

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi H. Kanninen, predsednik, I. Pelikánová (poročevalka), sodnica, in E. Buttigieg, sodnik,

sodni tajnik: L. Grzegorzcyk, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 21. aprila 2015

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo

Dejansko stanje

- 1 Tožeča stranka, Toshiba Corp., je japonska družba, ki deluje v različnih sektorjih, med drugim na področju plinsko izoliranih stikalnih naprav (v nadaljevanju: GIS). Od oktobra 2002 do aprila 2005 je njeno dejavnost na področju GIS izvajala skupna družba, TM T&D Corp., katere solastnica je bila v enakem deležu tudi družba Mitsubishi Electric Corp. (v nadaljevanju: Melco) in ki je prenehala leta 2005.
- 2 Komisija Evropskih skupnosti je 24. januarja 2007 sprejela Odločbo C(2006) 6762 final o postopku na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/F/38.899 – Plinsko izolirane stikalne naprave) (v nadaljevanju: odločba iz leta 2007).
- 3 Komisija je v odločbi iz leta 2007 ugotovila obstoj enotne in trajajoče kršitve člena 81 ES in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru med 15. aprilom 1988 in 11. majem 2004 na trgu GIS Evropskega gospodarskega prostora (EGP) in naslovnikoma te odločbe, evropskemu in japonskemu proizvajalcu GIS, naložila globi, ki ju je določila v skladu z metodologijo, opisano v Smernicah o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) uredbe št. 17 in člena 65(5) pogodbe ESPJ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: Smernice o načinu določanja glob) ter v Obvestilu Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155).
- 4 Kršitev, na katero se nanaša odločba iz leta 2007, je bila sestavljena iz treh bistvenih elementov:
 - sporazuma, podpisanega na Dunaju 15. aprila 1988 (v nadaljevanju: sporazum GQ), katerega predmet je bila dodelitev projektov GIS po dogovorjenih pravilih po vsem svetu, zlasti zato da bi se obdržale kvote, ki so večinoma izražale „ocenjene pretekle tržne deleže“; sporazum, ki se je uporabljal za ves svet, razen za Združene države, Kanado, Japonsko in 17 držav zahodne Evrope, je temeljil na dodelitvi „skupne japonske kvote“ japonskim proizvajalcem in „skupne evropske kvote“ evropskim proizvajalcem;
 - vzporednega dogovora (v nadaljevanju: skupni dogovor), v skladu s katerim so bili, prvič, projekti GIS na Japonskem in v državah evropskih članov omejevalnega sporazuma pridržani za japonske oziroma evropske člane kartela, in drugič, projekti GIS, ki so se izvajali v drugih evropskih državah, prav tako rezervirani za evropsko skupino, saj so se japonski proizvajalci zavezali, da ne bodo predložili ponudb za projekte v Evropi; vendar je bilo treba v zameno za ta dogovor o takih projektih obvestiti japonsko skupino in jih všteti v „skupno evropsko kvoto“, določeno v sporazumu GQ;
 - sporazuma, podpisanega na Dunaju 15. aprila 1988, z naslovom E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement (v nadaljevanju: sporazum EQ), ki so ga podpisali člani evropske skupine proizvajalcev in katerega predmet je bila razdelitev projektov GIS, dodeljenih tej skupini na podlagi sporazuma GQ.
- 5 Komisija je v členu 1 odločbe iz leta 2007 ugotovila, da je tožeča stranka pri kršitvi sodelovala od 15. aprila 1988 do 11. maja 2004.
- 6 Za kršitev, navedeno v členu 1 odločbe iz leta 2007, je bila tožeči stranki v členu 2 odločbe iz leta 2007 naložena globa v znesku 90.900.000 EUR, od tega je bila za plačilo 4.650.000 EUR, kar ustreza kršitvi, ki jo je storila družba TM T&D, solidarno zavezano z družbo Melco.
- 7 Tožeča stranka je 18. aprila 2007 zoper odločbo iz leta 2007 vložila tožbo.

- 8 Splošno sodišče je s sodbo z dne 12. julija 2011, Toshiba/Komisija (T-113/07, ZOdl., EU:T:2011:343), prvič, zavrnilo tožbo tožeče stranke v delu, v katerem se je nanašala na razglasitev ničnosti člena 1 odločbe iz leta 2007. Drugič, člen 2(h) in (i) odločbe iz leta 2007 je razglasilo za ničen v delu, v katerem se nanaša na tožečo stranko, ker je Komisija s tem, da je pri izračunu zneska globe upoštevala drugo referenčno leto kot za evropske udeležence pri kršitvi, kršila načelo enakega obravnavanja.
- 9 Tožeča stranka je 23. septembra 2011 zoper zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) vložila pritožbo pri Sodišču.
- 10 Komisija je 15. februarja 2012 tožeči stranki poslala dopis o ugotovljenih dejstvih, v katerem je bilo navedeno, da namerava izdati nov sklep, s katerim ji bo naložena globa (v nadaljevanju: dopis o dejstvih). Komisija je navedla dejstva, ki so bila po njenem mnenju upoštevna pri izračunu zneska te globe, ob upoštevanju zgoraj v točki 8 navedene sodbe Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343).
- 11 Tožeča stranka je 7. in 23. marca 2012 predložila pripombe na dopis o dejstvih.
- 12 Zastopniki tožeče stranke in skupina Komisije, zadolžena za to zadevo, so se sestali 12. junija 2012.
- 13 Člen 2 odločbe iz leta 2007 je bil s Sklepom Komisije C(2012) 4381 z dne 27. junija 2012 o spremembi odločbe iz leta 2007 v delu, v katerem se nanaša na družbo Melco in tožečo stranko (zadeva COMP/39.966 – Plinsko izolirane stikalne naprave – Globe) (v nadaljevanju: izpodbijani sklep), spremenjen tako, da sta bili dodani novi točki (h) in (i). S točko (h) je bila tožeči stranki naložena globa v znesku 4.650.000 EUR, za plačilo katere je solidarno zavezana z družbo Melco. S točko (i) je bila tožeči stranki kot edini odgovorni naložena globa v znesku 56.793.000 EUR.
- 14 Da bi odpravila neenako obravnavanje, ki ga je Splošno sodišče ugotovilo v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343), se je Komisija v izpodbijanem sklepu oprla na skupni promet GIS v letu 2003. Ker je dejavnosti s področja GIS v tem letu za tožečo stranko in družbo Melco izvajala družba TM T&D, je Komisija upoštevala promet zadnjenavedene družbe za leto 2003 (točki 59 in 60 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 15 Prvič, Komisija je tako v okviru različnega obravnavanja, da bi se upošteval prispevek različnih udeležencev k omejevalnemu sporazumu, izračunala tržni delež družbe TM T&D na področju GIS za leto 2003 (od 15 do 20 %) in jo uvrstila v drugo skupino glede na razvrstitev, določeno v točkah od 482 do 488 obrazložitve odločbe iz leta 2007. Zato je bil za družbo TM T&D določen hipotetičen izhodiščni znesek globe v višini 31.000.000 EUR (točka 61 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 16 Drugič, da bi se upoštevala neenaka zmožnost tožeče stranke in družbe Melco prispevati h kršitvi v obdobju pred ustanovitvijo družbe TM T&D, je bil izhodiščni znesek zadnjenavedene razdeljen med njegovi delničarki glede na njuno prodajo GIS v letu 2001, to je v zadnjem polnem letu pred ustanovitvijo družbe TM T&D. Za tožečo stranko je bil zato določen izhodiščni znesek v višini 10.863.199 EUR, za družbo Melco pa 20.136.801 EUR (točki 62 in 63 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 17 Tretjič, Komisija je, da bi globa imela odvrčalen učinek, za tožečo stranko na podlagi njenega prometa za leto 2005 uporabila odvrčalni koeficient 2 (točke od 69 do 71 izpodbijanega sklepa).
- 18 Četrto, da bi se upoštevalo trajanje kršitve v obdobju pred ustanovitvijo družbe TM T&D, je bil izhodiščni znesek za tožečo stranko povišan za 140 % (točke od 73 do 76 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

- 19 Petič, da bi se upoštevalo trajanje kršitve v obdobju delovanja družbe TM T&D, je bil tožeči stranki in družbi Melco solidarno naložen znesek, ki ustreza 15 % hipotetičnega izhodiščnega zneska za družbo TM T&D (točka 77 obrazložitve izpodbijanega sklepa).
- 20 Nazadnje, šestič, znesek solidarno naložene globe je bil pomnožen z odvrtačnim koeficientom za tožečo stranko, znesek tega zmnoška, ki presega solidarno naloženo globo, pa je bil tožeči stranki naložen posamično (točka 78 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

Postopek in predlogi strank

- 21 Tožeča stranka je 12. septembra 2012 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.
- 22 S sklepom predsednika četrtega senata Splošnega sodišča z dne 2. maja 2013 je bil postopek prekinjen do izdaje sodbe v zadevi C-498/11 P, Toshiba Corp./Komisija.
- 23 Po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča je bila sodnica poročevalka razporejena v prvi senat, ki mu je bila zato dodeljena ta zadeva.
- 24 Sodišče je s sodbo z dne 19. decembra 2013, Siemens/Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, EU:C:2013:866), zavrnilo pritožbo tožeče stranke zoper zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343). Postopek v tej zadevi se zato nadaljuje.
- 25 Splošno sodišče (prvi senat) je na podlagi poročila sodnice poročevalke 3. februarja 2015 odločilo, da začne ustni postopek in v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika Splošnega sodišča z dne 2. maja 1991 stranki pozvalo, naj predložita nekatere dokumente, ter jima postavilo pisna vprašanja. Stranki sta izpolnili zahteve Splošnega sodišča.
- 26 Tožeča stranka je z dopisom z dne 15. aprila 2015, ki je vložen v spis, predložila svoja stališča na odgovore, ki jih je Komisija podala na vprašanja Splošnega sodišča. V prilogi k temu dopisu je Splošnemu sodišču predložila povzetek, ki so ga na podlagi sestanka z dne 12. junija 2012 pripravili njeni odvetniki.
- 27 Stranke so na obravnavi 21. aprila 2015 ustno podale stališča in odgovorile na vprašanja Splošnega sodišča.
- 28 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijani sklep razglasi za ničen;
 - podredno, zniža globo;
 - Komisiji naloži plačilo stroškov, vključno s stroški bančne garancije.
- 29 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo delno kot očitno nedopustno zavrže in delno kot očitno pravno povsem neutemeljeno zavrne;
 - tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravo

Glavni predlog: razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa

- 30 Tožeča stranka v utemeljitev svojega glavnega predloga v tožbi navaja pet razlogov. Prvi tožbeni razlog se nanaša na kršitev načel dobrega upravljanja in sorazmernosti. Drugi tožbeni razlog se nanaša na kršitev pravice do obrambe. Tretji tožbeni razlog se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi izhodiščnega zneska globe. Četrty tožbeni razlog se nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve. Peti tožbeni razlog se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi stopnje odgovornosti tožeče stranke v primerjavi z evropskimi udeleženci pri kršitvi.
- 31 Tožeča stranka je v odgovoru na pisno vprašanje Splošnega sodišča navedla, da po izdaji zgoraj v točki 24 navedene sodbe Siemens/Komisija (EU:C:2013:866) umika prvi tožbeni razlog. Zato je treba presoditi le o drugem, tretjem, četrtem in petem tožbenem razlogu. Splošno sodišče v zvezi s tem meni, da je smiselno obravnavati tožbena razloga, ki se nanašata na postopek, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, in na obrazložitev tega sklepa, in sicer drugi in četrty tožbeni razlog, pred tretjim in petim tožbenim razlogom, ki se nanašata na utemeljenost izračuna zneska globe v tem sklepu.

Drugi tožbeni razlog: kršitev pravice tožeče stranke do obrambe

- 32 Tožeča stranka trdi, da je Komisija kršila njeno pravico do obrambe, ker, prvič, ji pred sprejetjem izpodbijanega sklepa ni poslala novega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, in drugič, v dopisu o dejstvih ni obravnavala vseh elementov, ki so pomembni pri izračunu zneska naložene globe.
- 33 Komisija izpodbija utemeljenost trditev tožeče stranke.
- Prvi del drugega tožbenega razloga: neobstoj novega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah
- 34 V prvem delu drugega tožbenega razloga tožeča stranka trdi, da bi ji Komisija morala pred sprejetjem izpodbijanega sklepa namesto zgolj dopisa o dejstvih poslati novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 35 Tožeča stranka v zvezi s tem opozarja, da je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah ena od „bistvenih procesnih varovalk“, ki naslovniku sklepa Komisije zagotavlja pravico do izjave, in trdi, da pri dopisu o dejstvih ni enakih jamstev, saj na podlagi njega ni mogoče predlagati obravnave pred neodvisnim pooblaščenecem za zaslišanje iz skupine, ki je pristojna za zadevo.
- 36 Tožeča stranka v zvezi s tem meni, da Komisija napačno trdi, da je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah potrebno le, če se ugotovijo nove kršitve. V skladu s sodno prakso naj bi se obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah namreč zahtevalo, da se zadevnemu podjetju omogoči ne le obramba zoper ugotovitev kršitve, ampak tudi obramba zoper naložitev nove globe. Ta ugotovitev naj bi bila potrjena tudi z Obvestilom Komisije o dobrih praksah za izvajanje postopkov v zvezi s členoma 101 [PDEU] in 102 PDEU (UL 2011, C 308, str. 6; v nadaljevanju: Obvestilo o dobrih praksah) in izjavami komisarja, pristojnega za konkurenco. Prav tako naj bi bilo sprejetje novega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah v skladu s prakso odločanja Komisije v zadevah, ki so primerljive s to zadevo, v katerih je sodišče Evropske unije sklep razglasilo za ničen.
- 37 Tožeča stranka dodaja, da je treba v skladu s sodno prakso postopek, ki nadomesti postopek, ki je bil razglašen za ničen, načeloma nadaljevati natančno v fazi, v kateri je prišlo do nezakovitosti. V obravnavanem primeru naj bi bila napaka, zaradi katere je bila odločba iz leta 2007 razglašena za nično, materialnopravna napaka, ki je nujno vplivala na veljavnost pripravljanih ukrepov za to odločbo, zaradi česa naj bi bilo treba izdati novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.

- 38 Komisija meni, da ker ni ugotovila novih elementov zoper tožečo stranko, novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah v obravnavani zadevi ni bilo potrebno.
- 39 V skladu s sodno prakso mora obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah vsebovati dovolj jasen opis očitkov, pa čeprav kratek, tako da se lahko zainteresirani dejansko seznani z ravnanji, ki jim jih očita Komisija. Samo pod tem pogojem namreč lahko obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah izpolni svojo funkcijo, ki mu jo dajejo uredbe Unije, in sicer da je treba podjetjem sporočiti vse potrebne elemente, da se lahko učinkovito branijo, preden Komisija izda končno odločbo (glej sodbo z dne 15. marca 2006, BASF/Komisija, T-15/02, ZOdl., EU:T:2006:74, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 40 Glede izvajanja pravice do obrambe v zvezi z izrekanjem glob iz ustaljene sodne prakse izhaja, da če Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah izrecno navede, da bo preučila, ali je zadevnim podjetjem primerno naložiti globe, ter navede glavne dejanske in pravne okoliščine, na podlagi katerih se lahko izreče globa, kot sta na primer teža in trajanje domnevne kršitve in to, da je bila ta kršitev storjena, „naklepno ali iz malomarnosti“, s tem izpolni svojo dolžnost spoštovati pravico podjetij do izjave. S tem jim da potrebne elemente za obrambo ne le zoper ugotovljeno kršitev, ampak tudi zoper to, da jim bo izrečena globa (glej zgoraj v točki 39 navedeno sodbo BASF/Komisija, EU:T:2006:74, točka 48 in navedena sodna praksa).
- 41 Komisija v teh okoliščinah namreč ni dolžna – potem ko navede pravne in dejanske dejavnike, na katere bo oprla izračun zneska glob – navesti načina, kako bo uporabila vsakega od teh dejavnikov pri določitvi višine globe. Če bi navedla ocene glede višine predvidenih glob, podjetja pa še niso bila pozvana k predložitvi stališč o očitkih zoper njih, bi to pomenilo neprimerno predvidevanje odločitve Komisije (glej zgoraj v točki 39 navedeno sodbo BASF/Komisija, EU:T:2006:74, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 42 V obravnavanem primeru ni sporno, da je bilo tožeči stranki pred sprejetjem odločbe iz leta 2007 20. aprila 2006 poslano obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (v nadaljevanju: obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006). Glede na to, da je v izpodbijanem sklepu izrecno določeno, da gre za sklep, ki spreminja odločbo iz leta 2007, je postopek njegovega sprejemanja del nadaljevanja postopka, v katerem je bila sprejeta odločba iz leta 2007. V teh okoliščinah se za preučitev spoštovanja pravice tožeče stranke do obrambe v postopku, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, lahko upošteva vsebina obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006, saj se ta v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) ni izpodbijal.
- 43 V zvezi s tem je Komisija v točki 9.2 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 izrecno navedla, da namerava naslovnikom tega obvestila naložiti globe (točka 408 obrazložitve) in natančneje navedla bistvene dejavnike za določitev zneska teh glob (točke od 409 do 416 obrazložitve), med njimi zlasti težo kršitve, naklepnost in dolgotrajnost kršitve, tajnost in institucionaliziranost omejevalnega sporazuma, njegovo geografsko razsežnost, relativno težo kršitve, ki so jo storila različna podjetja, zlasti glede trajanja njihove udeležbe in njihove pomembnosti na trgu GIS, ter namen zagotovitve odvrčalnega učinka glob.
- 44 Tako so bile v nasprotju s tem, kar je trdila tožeča stranka na obravnavi, z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 izpolnjene zahteve, določene v sodni praksi, navedeni v točki 40 zgoraj, glede spoštovanja pravice do obrambe.
- 45 Poleg tega, čeprav je bila z zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) odločba iz leta 2007 razglašena za nično v delu, v katerem je bila naložena globa tožeči stranki, se s to sodbo ni podvomilo o resničnosti, upoštevnosti ali utemeljenosti pravnih in dejanskih elementov, pomembnih za izračun zneska globe, navedenih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 in povzetih v točki 43 zgoraj.

- 46 Natančneje, Splošno sodišče ni grajalo niti namena Komisije zagotoviti odvrčalen učinek glob niti njene odločitve, da ta izraža relativno težo kršitve, ki so jo storila različna podjetja, glede na njihovo pomembnost na trgu GIS, saj se je omejilo na ugotovitev, da v okoliščinah tega primera ni bilo upravičeno, da pri tem upošteva različna referenčna leta za različna podjetja.
- 47 Zato ugotovitve iz zgoraj v točki 8 navedene sodbe Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) ne nasprotujejo temu, da se pri preizkusu spoštovanja pravice tožeče stranke do obrambe v okviru postopka, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, upoštevajo navedbe iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 glede določitve zneska glob.
- 48 Preostale trditve, ki jih je tožeča stranka navedla v utemeljitev prvega dela drugega tožbenega razloga, te ugotovitve ne morejo omajati.
- 49 Tožeča stranka se torej sklicuje na sodno prakso, v skladu s katero se z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah zahteva, da se zadevnemu podjetju omogoči ne le obramba zoper ugotovitev kršitve, ampak tudi obramba zoper naložitev globe, ki v prejšnjem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ni bila navedena (sodba z dne 15. marca 2000, Cimenteries CBR in drugi/Komisija, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, EU:T:2000:77, točka 480).
- 50 Ta sodna praksa se namreč nanaša na primer, v katerem je Komisija v končni odločbi naložila globe tako podjetjem kot poklicnim združenjem, v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah pa je bil naveden le namen Komisije naložiti globe podjetjem. Pravica zadevnih poklicnih združenj do obrambe je bila tako kršena, saj ta v upravnem postopku niso bila pozvana k predložitvi svojih stališč o možnosti, da jim Komisija v okviru izvrševanja svojih pristojnosti naloži globo (zgoraj v točki 49 navedena sodba Cimenteries CBR in drugi/Komisija, EU:T:2000:77, točka 480).
- 51 V obravnavanem primeru pa je v točki 408 obrazložitve obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 izrecno naveden namen Komisije, da naslovnikom navedenega dokumenta, vključno s tožečo stranko, naloži globe. Zato je bila zgoraj v točki 49 navedena sodba Cimenteries CBR in drugi/Komisija (EU:T:2000:77) izdana v bistveno drugačnih dejanskih okoliščinah in torej z njo ni mogoče podpreti utemeljenosti trditev tožeče stranke.
- 52 Enaka ugotovitev velja za domnevno prakso odločanja Komisije, v kateri so zajete njene tri odločbe.
- 53 Kar zadeva Odločbo Komisije 94/215/ESPJ z dne 16. februarja 1994, ponovno sprejeto 8. novembra 2006 (zadeva COMP/38.907 – Jekleni nosilci), je bilo treba novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah poslati zato, ker je bilo prejšnje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah poslano družbi TradeArbed SA, medtem ko je bila globa dokončno naložena njeni matični družbi Arbed SA. Kar zadeva Odločbo Komisije 98/247/ESPJ z dne 21. januarja 1998, ponovno sprejeto 20. decembra 2006 (zadeva COMP/39.234 – Dodatna dajatev na zlitine, ponovno sprejetje), je bila nezakonitost storjena s tem, da je bila v končni odločbi ugotovljena odgovornost družbe ThyssenKrupp Stainless AG za sodelovanje družbe Thyssen Stahl AG pri omejevalnem sporazumu, ne da bi bil ta pripis odgovornosti naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, in se torej družba ThyssenKrupp Stainless v zvezi s tem ni mogla braniti. Kar zadeva Odločbo Komisije z dne 20. decembra 2001, ponovno sprejeto 23. junija 2010 (zadeva COMP/36.212 – Samokopirni papir), pa je do nezakonitosti prišlo, ker družba Bolloré SA iz prejšnjega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ni mogla sklepati, da se bo Komisija oprla na njeno neposredno udeležbo pri omejevalnem sporazumu, in ne le na udeležbo njene hčerinske družbe Copigraph.

- 54 Tako je bilo v teh treh primerih novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah poslano zato, ker se je Komisija odločila, da bo preganjala ravnanja podjetij, ki v prejšnjem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah niso bila navedena. V obravnavanem primeru ne gre za tak primer, česar ne izpodbija niti tožeča stranka.
- 55 Kar zadeva Obvestilo o dobrih praksah, je v točkah, ki se nanašajo na vsebino obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah glede naložitve glob, navedeno:
- „84. V obvestilu o [ugotovitvah o možnih kršitvah] bo jasno navedeno, ali namerava Komisija podjetjem naložiti globe, če bodo nasprotovanja sprejeta (člen 23 Uredbe (ES) št. 1/2003). V takih primerih se bo obvestilo o [ugotovitvah o možnih kršitvah] sklicevalo na ustrezna načela, določena v smernicah o določanju glob. Komisija bo v obvestilu o [ugotovitvah o možnih kršitvah] navedla bistvena dejstva in pravne okoliščine, na podlagi katerih se lahko naložijo globe, na primer trajanje in teža kršitve ter da je bila kršitev storjena naklepno ali iz malomarnosti. V obvestilu o [ugotovitvah o možnih kršitvah] bo dovolj podrobno navedeno tudi, da lahko nekatera dejstva povzročijo oteževalne okoliščine in, kolikor je mogoče, olajševalne okoliščine.
85. Čeprav Komisija za to ni pravno obvezana, si bo za povečanje preglednosti prizadevala v obvestilo o [ugotovitvah o možnih kršitvah] (z uporabo dodatnih informacij) vključiti dodatne zadeve v zvezi z naknadnim izračunom glob, tudi z zadevnimi podatki o prodaji, ki se bodo upoštevali, in leto (ali leta), ki se bodo štela za izračun vrednosti te prodaje. Te informacije se lahko predložijo strankam tudi po obvestilu o [ugotovitvah o možnih kršitvah]. V obeh primerih bodo imele stranke možnost za pripombe.“
- 56 Najprej, kakor trdi Komisija, je v točki 7 Obvestila o dobrih praksah izrecno navedeno, da „[t]o obvestilo ne ustvarja nikakršnih novih pravic ali obveznosti niti ne spreminja pravic ali obveznosti, ki izhajajo iz Pogodbe [DEU], Uredbe (ES) št. 1/2003, izvedbene uredbe in sodne prakse Sodišča Evropske unije“. Z Obvestilom o dobrih praksah tako nikakor ni mogoče odstopati od sodne prakse, navedene v točkah od 39 do 41 zgoraj.
- 57 Dalje, ta ugotovitev velja še toliko bolj za elemente iz točke 85 Obvestila o dobrih praksah, saj je Komisija izrecno pojasnila, da ni pravno zavezana, da jih navede v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, in da jih lahko zadevnim podjetjem vsekakor predloži tudi pozneje.
- 58 Nazadnje, elementi iz točke 84 Obvestila o dobrih praksah ustrezajo elementom iz sodne prakse, navedene v točkah od 39 do 41 zgoraj. V teh okoliščinah iz preizkusa, opravljenega v točkah 43 in 44 zgoraj, izhaja, da obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 ustreza zahtevam iz točke 84 Obvestila o dobrih praksah.
- 59 Preučitev Obvestila o dobrih praksah tako ne podpira trditev tožeče stranke.
- 60 Smiselno enako velja za izjave komisarja, pristojnega za konkurenco, z dne 14. aprila 2011, na katere se sklicuje tožeča stranka. Namreč, Komisija na eni strani pri sprejemanju sklepov, s katerimi se nalagajo globe zaradi kršitev pravil konkurenčnega prava, ne more biti zavezana s takimi izjavami. Na drugi strani je v stališču navedenega komisarja, kakor ga povzema tožeča stranka, izražena prihodnja politična zaveza, in ne obstoječe zavezujoče pravno pravilo.
- 61 Tožeča stranka trdi tudi, da je napaka, na kateri je utemeljena razglasitev ničnosti odločbe iz leta 2007, kršitev materialnega prava, ki je neizogibno vplivala na veljavnost pripravljanih ukrepov za to odločbo, kar po njenem mnenju pomeni, da je bilo potrebno novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 62 Vendar tožeča stranka ne pojasni, kako je zgoraj v točki 8 navedena sodba Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) vplivala na veljavnost pripravljanih ukrepov za odločbo iz leta 2007.

- 63 Poleg tega in vsekakor, kot je bilo v bistvu ugotovljeno že v točkah 45 in 46 zgoraj, se očitki Splošnega sodišča v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) nikakor ne nanašajo niti na dejanske ugotovitve in pravno presojo glede kršitve tožeče stranke niti na opredelitev dejavnikov, ki jih je treba upoštevati pri določitvi zneska globe. Splošno sodišče je grajalo le izbiro referenčnih podatkov, ki so se upoštevali pri natančnem izračunu, ki je torej edini pripravljalni ukrep, na kateri bi lahko vplivala zgoraj v točki 8 navedena sodba Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343). Iz sodne prakse, navedene v točkah od 39 do 41 zgoraj, pa izhaja, da tega izračuna ni treba opraviti v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, saj za pravico zadevnih podjetij do obrambe zadošča navedba upoštevanih dejavnikov. Zato tudi s trditvijo glede pripravljalnih ukrepov ni dokazano, da je bilo v tem primeru potrebno novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 64 Na podlagi vsega navedenega je treba najprej skleniti, da so bili tožeči stranki z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 posredovani elementi, potrebni za pripravo učinkovite obrambe, vključno z elementi glede naložitve globe, dalje, da se z zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) ni podvomilo o resničnosti, upoštevnosti in utemeljenosti teh elementov, in nazadnje, da Komisija glede na elemente, navedene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006, v izpodbijanem sklepu ni navedla novih elementov proti tožeči stranki.
- 65 V teh okoliščinah Komisija ni bila zavezana, da tožeči stranki pošlje novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, zaradi česar je treba prvi del drugega tožbenega razloga zavrnil.
- Drugi del drugega tožbenega razloga: kršitev pravice do izjave tožeče stranke glede dodatnega zneska
- 66 Tožeča stranka z drugim delom drugega tožbenega razloga trdi, da je bila njena pravica do obrambe kršena, ker v dopisu o dejstvih niso bili obravnavani vsi upoštevni elementi za izračun zneska naložene globe, ne glede na to, da mora Komisija vanj vključiti kar največ podrobnosti o metodi tega izračuna.
- 67 V dopisu o dejstvih naj ne bi bil naveden namen Komisije o naložitvi dodatne globe v višini 4.650.000 EUR zaradi uporabe odvračalnega koeficienta za tožečo stranko za obdobje delovanja družbe TM T&D, navedene v točki 20 zgoraj (v nadaljevanju: dodatni znesek).
- 68 Tožeča stranka zato trdi, da se o uporabi dodatnega zneska, na katero se nanaša točka 78 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ni mogla izjaviti, kar pomeni, da je Komisija kršila njeno pravico do obrambe.
- 69 Tožeča stranka poleg tega meni, da naložitev dodatnega zneska ob naložitvi globe družbe TM T&D ni utemeljena.
- 70 Komisija izpodbija utemeljenost trditve tožeče stranke.
- 71 V zvezi z očitkom, ki se nanaša na kršitev pravice do obrambe, je treba spomniti, da v skladu s sodno prakso upoštevanje te pravice zahteva, da se mora zadevni osebi v upravnem postopku dati možnost, da ustrezno predstavi stališče glede resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih dejstev in okoliščin ter glede dokumentov, ki jih Komisija navaja v utemeljitev svoje trditve o obstoju kršitve Pogodbe (sodba z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, EU:C:2004:6, točka 66).
- 72 Poleg tega je bilo v točki 40 zgoraj že navedeno, da kadar Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah izrecno navede, da bo preučila, ali je zadevnim podjetjem primerno naložiti globe, ter navede glavne dejanske in pravne elemente, zaradi katerih lahko pride do izreka globe, takrat izpolni svojo dolžnost spoštovati pravico podjetij, da se izjavijo, saj jim da potrebne elemente za obrambo ne le zoper ugotovljeno kršitev, ampak tudi zoper to, da jim bo izrečena globa (glej zgoraj v točki 39 navedeno sodbo BASF/Komisija, EU:T:2006:74, točka 48 in navedena sodna praksa).

- 73 V obravnavanem primeru je iz točke 78 obrazložitve izpodbijanega sklepa izrecno razvidno, da se želi z dodatnim zneskom zagotoviti odvračalni učinek tožeči stranki naložene globe. Kakor je bilo namreč ugotovljeno v točki 43 zgoraj, je bil namen zagotoviti odvračalni učinek globe primerno naveden v točki 9.2 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006, ki se v obravnavanem primeru lahko upošteva (glej točko 42 zgoraj). Zato je Komisija, kar zadeva naložitev dodatnega zneska, izpolnila zahteve, določene v sodni praksi, navedeni v točkah 40 in 72 zgoraj.
- 74 Vendar ta ugotovitev ne vpliva na to, da je bila Komisija po tem, ko je poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, zavezana, da v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 71 zgoraj, tožeči stranki predloži dodatne informacije o tem, kako bo uresničila svoj namen zagotovitve odvračalnega učinka globe, s čimer bi se tožeči stranki omogočilo, da ustrezno poda svoje mnenje v zvezi s tem, vključno glede naložitve dodatnega zneska.
- 75 Vendar v nasprotju s trditvami tožeče stranke – glede na to, da dopis o dejstvih nima posebnega postopkovnega pomena – ni treba, da Komisija zadevne informacije izrecno navede prav v tem dokumentu. Treba pa je preveriti, ali je bila tožeči stranki glede na celoten potek postopka, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, dana primerna možnost, da ta namen razume in nanj odgovori.
- 76 Prvič, v zvezi s tem je treba ugotoviti, da so elementi, ki so v tem kontekstu upoštevni, vsebovani v odločbi iz leta 2007. Točka 491 obrazložitve te odločbe namreč določa odvračalni koeficient za tožečo stranko, točka 503 obrazložitve pa – v nasprotju s trditvami tožeče stranke na obravnavi – izrecno določa, da se bo dodatni znesek, izračunan na podlagi istega koeficienta, stranki naložil za obdobje delovanja družbe TM T&D. Iz teh ugotovitev izhaja, da je tožeča stranka torej lahko razumela, da je Komisija želela zagotoviti odvračalni učinek globe tudi za obdobje delovanja družbe TM T&D.
- 77 Drugič, iz ničesar iz zgoraj v točki 8 navedene sodbe Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) ni mogoče sklepati, da je odločitev Komisije zagotoviti odvračalni učinek tožeči stranki naložene globe tudi za obdobje delovanja družbe TM T&D nezakonita ali neprimerna, saj se to vprašanje v navedeni sodbi ne obravnava.
- 78 Tretjič, v točki 20 dopisa o dejstvih je Komisija navedla, da nov sklep, sprejet po zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343), ne bo vseboval novih očitkov zoper tožečo stranko in da bo izračun nove globe temeljil na presoji dejstev, opravljeni v odločbi iz leta 2007, pri čemer se bodo upoštevala načela, določena v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) in sodbi z dne 12. julija 2011, Mitsubishi Electric/Komisija (T-133/07, ZOdl., EU:T:2011:345). Komisija je v točkah 22, 31 in 32 dopisa o dejstvih vnovič opozorila, da namerava znesek globe določiti tako visoko, da se bo zagotovil njen odvračalni učinek, in pojasnila, da bo ta določitev temeljila na skupnem prometu tožeče stranke in družbe Melco. Komisija je tožečo stranko in družbo Melco v točkah 21 in 41 dopisa o dejstvih pozvala k predložitvi pripomb, zlasti v zvezi z metodo izračuna in upoštevni parametri, in jima za to določila rok.
- 79 Iz dopisa o dejstvih torej izhaja, da je tožeča stranka lahko razumela, da bodo parametri za izračun globe, naložene z odločbo iz leta 2007 – v delu, v katerem so v skladu z zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) – vnovič uporabljeni v sklepu, ki ga je treba sprejeti, in da se bo v teh parametrih izražal tudi namen zagotoviti odvračalni učinek globe. Glede na to, da je Komisija zaradi tega namena v odločbi iz leta 2007 tožeči stranki naložila dodatni znesek za obdobje delovanja družbe TM T&D, je tožeča stranka lahko sklepala, da ji bo Komisija podoben dodatni znesek lahko naložila tudi v izpodbijanem sklepu.
- 80 Tožeča stranka v zvezi s tem trdi, da se dopis o dejstvih pri naložitvi dodatnega zneska v točkah 31 in 32 ne sklicuje na odločbo iz leta 2007, medtem ko se pri drugih vidiki izračuna zneska globe nanjo sklicuje, zlasti v točkah 26 in 39.

- 81 Ne da bi bilo treba obravnavati dopustnost te trditve, ki jo Komisija prereka, zadošča ugotovitev, da je okoliščina, kot je bilo ugotovljeno v točkah 78 in 79 zgoraj, da bo sklep, ki ga je treba sprejeti, kolikor bo mogoče, temeljil na parametrih iz odločbe iz leta 2007, jasno razvidna iz dopisa o dejstvih in zlasti iz njegove točke 20, kljub temu da v točkah 31 in 32 navedenega dopisa ni izrecnega sklica na odločbo iz leta 2007.
- 82 Četrta, tožeča stranka se v točkah 21 in 22 pripomb k dopisu o dejstvih sklicuje na odvračalni koeficient, določen zanjo, ne da bi se pri tem spraševala o obdobju uporabe tega koeficienta. Tako v pripombah tožeče stranke k dopisu o dejstvih ni izražen dvom glede določitve tega obdobja.
- 83 Petič, stranki se ne strinjata glede vprašanja, ali je bil na sestanku z dne 12. junija 2012 govor o uporabi odvračalnega koeficienta za obdobje delovanja družbe TM T&D. Komisija trdi, da se je o tem govorilo, in se pri tem opira na interni zapisnik s tega sestanka. Tožeča stranka prereka razlago Komisije in se pri tem sklicuje na povzetek, ki so ga po tem sestanku pripravili njeni odvetniki, ki je priložen k njenemu dopisu z dne 15. aprila 2015.
- 84 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da čeprav je na tretji strani internega zapisnika Komisije v drugi alineji odlomek besedila, ki bi ga bilo mogoče razlagati kot sklicevanje na uporabo odvračalnega koeficienta za obdobje delovanja družbe TM T&D, to besedilo ni dovolj jasno, kar priznava tudi Komisija, in ga Splošno sodišče torej ne more upoštevati.
- 85 Iz drugih delov internega zapisnika Komisije, ki so jasni in natančni, in iz povzetka odvetnikov tožeče stranke, ki se lahko upošteva, saj gre za odgovor na trditve Komisije iz odgovora na vprašanja Splošnega sodišča (glej v tem smislu sodbo z dne 14. aprila 2005, Gaki-Kakouri/Sodišče, C-243/04 P, EU:C:2005:238, točka 32), jasno izhaja, da po mnenju Komisije ni treba spremeniti parametrov za izračun zneska globe iz odločbe iz leta 2007, ki jih Splošno sodišče ni grajalo, in da se torej edina sprememba metodologije nanaša na referenčno leto. Kot je bilo ugotovljeno v točkah 76 in 77 zgoraj, je Komisija odvračalni koeficient za obdobje delovanja družbe TM T&D uporabila v odločbi iz leta 2007, Splošno sodišče pa tega elementa za izračun zneska globe ni grajalo.
- 86 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da stališče, ki ga je Komisija podala na sestanku z dne 12. junija 2012, ki je razvidno tako iz njenega internega zapisnika kot tudi iz povzetka odvetnikov tožeče stranke, podpira preostale upoštevne elemente, iz katerih izhaja, da je Komisija za obdobje delovanja družbe TM T&D nameravala uporabiti odvračalni koeficient in torej tožeči stranki naložiti dodatni znesek.
- 87 Na podlagi navedenega je treba skleniti, da je tožeča stranka od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2006 vedela, da želi Komisija zagotoviti odvračalni učinek naložene globe. Vsaj od odločbe iz leta 2007 je lahko sklepala, da ji bo zaradi tega namena za obdobje delovanja družbe TM T&D naložen dodatni znesek. Ta namen se v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) ni izpodbil in je bil vnovič potrjen tako v dopisu o dejstvih kot na sestanku 12. junija 2012.
- 88 V teh okoliščinah na podlagi trditve tožeče stranke ni mogoče ugotoviti, da je bila kršena njena pravica do obrambe v delu, ki se nanaša na namen Komisije, da ji naloži dodatni znesek. Ker se drugi del nanaša na kršitev navedene pravice, ga je torej treba zavrnilo.
- 89 V delu, v katerem tožeča stranka med drugim trdi, da naložitev dodatnega zneska temelji na kršitvi, je treba ugotoviti, da je njena trditev v okviru tega tožbenega razloga brezpredmetna, saj se z njo ne dokazuje kršitev njene pravice do obrambe.
- 90 Poleg tega se tožeča stranka v zvezi s tem vsekakor omejuje na trditve, da se – glede na to, da sta bili v izpodbijanem sklepu „za družbo Toshiba“ in za „družbo TM T&D“ naloženi različni globi – ob drugi globi ne bi smelo naložiti še dodatnega zneska, saj je bilo podjetje TM T&D ločeno od svojih delničark,

njegov letni promet pa ni bil zadosten, da bi upravičil uporabo odvrčalnega koeficienta. Vendar temelji ta trditev na napačni predpostavki, saj v izpodbijanem sklepu nista bili naloženi različni globi „za tožečo stranko“ in „za družbo TM T&D“, ampak ena sama globa za tožečo stranko zaradi njene udeležbe pri kršitvi. Poleg tega dejstvo, da del globe, naložene tožeči stranki, ustreza obdobju delovanja družbe TM T&D, nikakor ne pomeni, da tega dela globe ne sme povišati z dodatnim zneskom, da se zagotovi odvrčalni učinek globe za tožečo stranko, ki je bila spoznana za odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba TM T&D.

- 91 Na podlagi navedenega je treba drugi del drugega tožbenega razloga in zato drugi tožbeni razlog v celoti zavrnil.

Četrty tožbeni razlog: kršitev obveznosti obrazložitve

- 92 Tožeča stranka s četrty tožbenim razlogom trdi, da Komisija ni pravno zadostno obrazložila izhodiščnega zneska za družbo TM T&D, ki je bil v izpodbijanem sklepu uporabljen za izračun izhodiščnega zneska globe za tožečo stranko, pri čemer je globa ustrezala obdobju delovanja družbe TM T&D, in dodatnega zneska. Tožeča stranka v zvezi s tem pojasnjuje, da podlaga, iz katere je Komisija izračunala izhodiščni znesek v višini 31.000.000 EUR za družbo TM T&D, v odločbi iz leta 2007 ni bila obrazložena in da je bil ta znesek brez dodatne obrazložitve ponovno uporabljen v izpodbijanem sklepu. Zato naj bi Komisija z določitvijo izhodiščnega zneska za družbo TM T&D ravnala samovoljno in naj bi kršila obveznost obrazložitve.
- 93 Komisija izpodbija utemeljenost trditev tožeče stranke.
- 94 V skladu s sodno prakso mora biti iz obrazložitve, ki se zahteva s členom 296 PDEU, jasno in nedvoumno razvidno sklepanje institucije, ki je avtorica akta, tako da se lahko zainteresirane stranke seznanijo z utemeljitvami sprejetega ukrepa, da lahko branijo svoje pravice, in da lahko sodišče Unije izvaja nadzor (glej po analogiji sodbo z dne 18. septembra 2003, Volkswagen/Komisija, C-338/00 P, Recueil, EU:C:2003:473, točka 124 in navedena sodna praksa). Čeprav mora Komisija na podlagi člena 296 PDEU navesti dejanske in pravne okoliščine, od katerih je odvisna utemeljitev akta, in pravne preudarke, na podlagi katerih je ta akt sprejela, pa ta določba ne zahteva, da obravnava vse dejanske in pravne okoliščine, ki so bile navedene v upravnem postopku (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Volkswagen/Komisija, EU:C:2003:473, točka 127 in navedena sodna praksa). Obveznost obrazložitve je treba presojati glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede na vsebino zadevnega akta, lastnosti podanih razlogov in interes za obrazložitev, ki ga imajo lahko naslovniki ali druge osebe, ki jih ukrep neposredno in posamično zadeva (glej sodbo z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, EU:C:1998:154, točka 63 in navedena sodna praksa). Navedena sodna praksa se po analogiji uporabi tudi za sklepe Komisije, v katerih se ugotovi kršitev člena 53(1) Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.
- 95 V tem kontekstu je treba spomniti, da je v izpodbijanem sklepu izrecno določeno, da gre za sklep, ki spreminja odločbo iz leta 2007 v delu, v katerem se nanaša na globe, naložene tožeči stranki in družbi Melco. V teh okoliščinah se pri obravnavi tega tožbenega razloga obrazložitev odločbe iz leta 2007 lahko upošteva v delu, v katerem zgoraj v točki 8 navedena sodba Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) nanjo ne vpliva, in če ni v nasprotju z besedilom izpodbijanega sklepa.
- 96 Komisija je v zvezi s tem v točkah od 57 do 61 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedla, da ker je zadevna kršitev zelo resna, je potrebno različno obravnavanje, da se upošteva neenako zmožnost različnih podjetij za povzročitev občutne škode konkurenci. Presodila je, da je treba to različno obravnavanje izvesti z razvrstitvijo izhodiščnih zneskov v skupine glede na svetovni promet z GIS za leto 2003 različnih družb, ki so bile udeležene v kršitvi. Komisija je s sklicevanjem na razvrstitve

v skupine, določeno v točkah od 484 do 488 obrazložitve odločbe iz leta 2007, v točki 61 obrazložitve izpodbijanega sklepa ugotovila, da se je družba TM T&D glede na svetovni promet z GIS uvrstila v drugo skupino, zato je bil njen hipotetični izhodiščni znesek 31.000.000 EUR.

- 97 V točki 483 obrazložitve odločbe iz leta 2007 je pojasnjeno tudi, da so se te skupine določile tako, da so razlike med tržnimi deleži GIS podjetij iz iste skupine manj pomembne kot razlike glede tržnih deležev podjetij iz različnih skupin.
- 98 V tem kontekstu je iz točke 1A Smernic o načinu določanja glob razvidno, da je izhodiščni znesek za zelo resne kršitve višji od 20 milijonov EUR.
- 99 Na podlagi teh elementov pa tožeča stranka lahko razume elemente presoje, na podlagi katerih je Komisija lahko ocenila težo kršitve, ki jo je storila, kar pomeni, da je Komisija izpolnila svojo obveznost obrazložitve in zlasti da Komisiji v izpodbijanem sklepu ni bilo treba navesti podrobnejše obrazložitve ali številčnih elementov za natančno določitev izhodiščnega zneska za družbo TM T&D (glej v tem smislu sodbo z dne 29. aprila 2004, Tokai Carbon in drugi/Komisija, T-236/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, ZOdl., EU:T:2004:118, točka 252).
- 100 Poleg tega, čeprav Komisija v izpodbijanem sklepu ne navaja, zakaj je za podjetja iz druge skupine, v katero je bila uvrščena tudi družba TM T&D, določila natančno 31.000.000 EUR, te določitve ni mogoče opredeliti za samovoljno in z njo Komisija ni presegla meja diskrecijske pravice, ki jo ima na tem področju (glej po analogiji zgoraj v točki 99 navedeno sodbo Tokai Carbon in drugi/Komisija, EU:T:2004:118, točka 224), ker je opredeljena z elementi, navedenimi v točkah od 96 do 98 zgoraj.
- 101 V teh okoliščinah je treba četrti tožbeni razlog zavrnil.

Tretji tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi izhodiščnega zneska globe

- 102 Tožeča stranka s tretjim tožbenim razlogom trdi, da je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja s tem, da je globo, ki ji je bila naložena, izračunala na podlagi izhodiščnega zneska za družbo TM T&D, in ne na podlagi prometa zadnjenevedene družbe.
- 103 Tožeča stranka v zvezi s tem trdi, da bi morala Komisija, namesto da je določila hipotetični izhodiščni znesek za družbo TM T&D in ga razdelila med njo ter družbo Melco, med njiju najprej razdeliti promet družbe TM T&D za leto 2003, nato njuna deleža na svetovnem trgu v letu 2003 izračunati na podlagi njunih deležev v prometu družbe TM T&D in ju nazadnje uvrstiti v ustrezno skupino izhodiščnih zneskov, določeno v odločbi iz leta 2007 na podlagi deležev na svetovnem trgu. Tožeča stranka trdi, da bi bila tako obravnavana enako kot evropski proizvajalci.
- 104 Tožeča stranka svoje stališče utemeljuje s štirimi sklopi trditev.
- 105 Prvič, sklicuje se na odločbo iz leta 2007, zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) in na nekatere odlomke izpodbijanega sklepa, iz katerih naj bi izhajalo, da bi morala določitev zneska glob temeljiti na vrednosti prodaje GIS v letu 2003.
- 106 Drugič, tožeča stranka navaja več trditev, ki se v bistvu nanašajo na domnevno neskladnost med odločitvijo, da se določi izhodiščni znesek za družbo TM T&D, in dejstvom, da so bile globe naložene tožeči stranki.
- 107 Tretjič, tožeča stranka izpodbija ugotovitev Komisije iz točke 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa, v skladu s katero bi se v primeru uporabe metode, ki jo je predlagala tožeča stranka, upošteval njen navidezni promet v letu 2001.

- 108 Četrtrič, tožeča stranka meni, da je Komisija zavrnila uporabo metode, ki jo je predlagala, brez ustrezne obrazložitve in zlasti brez navedbe razlogov, zaradi katerih naj bi bila ta metoda nepravilna in neprimerna.
- 109 Komisija izpodbija utemeljenost trditev tožeče stranke.
- 110 Najprej je treba opozoriti, da ima Komisija pri določanju višine glob diskrecijsko pravico, da bi ravnanje podjetij usmerila k spoštovanju pravil o konkurenci (glej zgoraj v točki 99 navedeno sodbo Tokai Carbon in drugi/Komisija, EU:T:2004:118, točka 216 in navedena sodna praksa).
- 111 Komisija določi znesek globe glede na težo kršitve, in če je to primerno, njeno trajanje. Težo kršitve je treba ugotoviti ob upoštevanju dejavnikov, kot so okoliščine posameznega primera, njegov kontekst in odvrtačen učinek glob. Upoštevati je treba objektivne dejavnike, kot so vsebina in trajanje protikonkurenčnih ravnanj, njihovo število in intenzivnost, obseg prizadetega trga in škoda, povzročena gospodarskemu javnemu redu. Pri preučitvi je treba prav tako upoštevati relativni pomen in tržni delež odgovornih podjetij ter morebitno ponovno kršitev (zgoraj v točki 71 navedena sodba Aalborg Portland in drugi/Komisija, EU:C:2004:6, točke od 89 do 91).
- 112 Vendar mora Komisija vsakič, ko se odloči, da bo na podlagi konkurenčnega prava naložila globe, spoštovati splošna pravna načela, med katerimi je načelo enakega obravnavanja, kot ga razlagajo sodišča Unije (sodba z dne 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisija, T-59/02, ZOdl., EU:T:2006:272, točka 315). V skladu z ustaljeno sodno prakso načelo enakega obravnavanja oziroma prepovedi diskriminacije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je takšna obravnava objektivno utemeljena (glej sodbo z dne 14. maja 1998, BPB de Eendracht/Komisija, T-311/94, Recueil, EU:T:1998:93, točka 309 in navedena sodna praksa).
- 113 V obravnavanem primeru je treba najprej ugotoviti, da tožeča stranka ne prepreka, da v referenčnem letu, to je letu 2003, ni imela prodaj GIS, ker je svojo dejavnost iz tega sektorja leta 2002 prenesla na družbo TM T&D.
- 114 Zaradi te okoliščine globe za tožečo stranko ni mogoče izračunati povsem enako kot za evropske naslovnike odločbe iz leta 2007 in v zvezi s tem njen položaj torej ni bil primerljiv s položajem zadnjenevedenih.
- 115 V teh okoliščinah se je Komisija pravilno odločila, da hipotetični izhodiščni znesek določi za družbo TM T&D in ga nato razdeli med delničarki, ne pa da razdeli svetovno prodajo GIS družbe TM T&D med delničarki in zanju določi posamične izhodiščne zneske glede na njun delež v navedeni prodaji.
- 116 Kot namreč izhaja iz točke 2 obrazložitve izpodbijanega sklepa in iz točke 61 obrazložitve odločbe iz leta 2007, je bila družba TM T&D skupna družba, ki je bila povsem odgovorna za proizvodnjo in prodajo GIS. Tako je bila družba TM T&D subjekt, ki je bil ločen od delničark, čeprav je bil pod njunim nadzorom.
- 117 Ta okoliščina je razvidna tudi iz točke 7.2.7 odločbe iz leta 2007, v kateri so določeni njeni naslovniki. V točkah 407 in 435 obrazložitve navedene odločbe sta bili namreč tožeča stranka in družba Melco kot delničarki izrecno spoznani za odgovorni za „kršitev, ki jo je storilo podjetje med 1. oktobrom 2002 in 11. majem 2004“.
- 118 Trditve tožeče stranke te ugotovitve ne morejo omajati.

- 119 Tožeča stranka s prvim sklopom trditev, navedenem v točki 105 zgoraj, namreč trdi, da iz odločbe iz leta 2007, zgoraj v točki 8 navedene sodbe Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) in točk 59, 60, 62 in 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa izhaja, da bi morala določitev zneska glob temeljiti na vrednosti posamičnih prodaj GIS tožeče stranke in družbe Melco leta 2003.
- 120 Iz točk 59 in 60 obrazložitve izpodbijanega sklepa pa v bistvu izhaja, da je treba v primeru tožeče stranke splošno pravilo iz odločbe iz leta 2007, ki ga je Splošno sodišče v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343) potrdilo, in sicer uporabo leta 2003 kot referenčnega leta za določitev vrednosti prodaje, uporabiti ob upoštevanju posebnosti, saj tožeča stranka v tem letu ni beležila prodaje GIS, ker je svojo dejavnost iz tega sektorja prenesla na družbo TM T&D.
- 121 Ta razlaga je potrjena tako v točkah 62 in 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa kot v zgoraj v točki 8 navedeni sodbi Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343), v kateri je Splošno sodišče metodo, ki jo je Komisija uporabila v izpodbijanem sklepu, izrecno navedlo kot ustrezen primer.
- 122 Kar zadeva drugi sklop trditev, naveden v točki 106 zgoraj, tožeča stranka trdi, da se Komisija napačno sklicuje na „delež družbe TM T&D v kršitvi“, saj Komisija ne bi smela določiti globe za družbo TM T&D, ampak za njeni matični družbi. V teh okoliščinah naj bi bil promet družbe TM T&D skupen promet tožeče stranke in družbe Melco na področju GIS.
- 123 Najprej, kakor izhaja iz točke 117 zgoraj, je dejstvo, da se je Komisija sklicevala na kršitev, ki jo je storila družba TM T&D, povsem v skladu z ugotovitvami iz odločbe iz leta 2007.
- 124 Dalje, zaradi položaja družbe TM T&D kot ločenega subjekta tožeča stranka napačno trdi, da je promet družbe TM T&D na področju GIS preprosto seštevek prometa njegovih delničark.
- 125 Nazadnje, splošneje, zaradi dejstva, da sta bili globi v izpodbijanem sklepu naloženi le tožeči stranki in družbi Melco, ob upoštevanju prenehanja družbe TM T&D leta 2005, Komisija ni mogla biti zavezana, da umetno razdruži promet te družbe, s čimer ne bi upoštevala dejstva, da je bila ta v referenčnem letu dejavna kot subjekt, ločen od njegovih delničark. Tak pristop bi namreč pomenil odstop od namena Komisije, da znesek glob določi glede na promet, ki je bil ustvarjen v navedenem letu.
- 126 V okviru tretjega sklopa trditev, navedenega v točki 107 zgoraj, tožeča stranka preroka dejstvo, da bi se zaradi uporabe metode, ki jo predlaga, upošteval „navidezni promet za leto 2001“. Pojasnjuje, da je imela leta 2001 dejanski promet in da Komisiji nikakor ni bilo treba izračunati njenega navideznega prometa za leto 2001, ampak za leto 2003, in ga nato primerjati z dejanskim prometom preostalih udeležencev v kršitvi.
- 127 V zvezi s tem je treba priznati, da pomen petega stavka v točki 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa, v skladu s katerim je metoda, ki jo predlagata tožeči stranki, „neprimerna, ker bi pomenila primerjavo navideznega prometa družbe Melco in družbe Toshiba za leto 2001 s prometom preostalih podjetij za leto 2003“, ni povsem jasen, zlasti ker Komisija ni opredelila pojma „navidezni promet za leto 2001“.
- 128 Vendar je Komisija v tretjem in četrtem stavku točke 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa pojasnila, da se pri metodi, ki jo predlaga tožeča stranka, ne bi upoštevala teža družbe TM T&D kot subjekta, ki je bil leta 2003 udeležen v kršitvi, v tej kršitvi. Tako peti stavek točke 66 obrazložitve v povezavi s predhodnimi stavki pomeni, da bi se po mnenju Komisije zaradi metode, ki jo predlaga tožeča stranka, promet družbe TM T&D – ne glede na njen položaj ločenega subjekta od svojih delničark – umetno razdružil, da bi se določil navidezni promet zadnjenavedenih. Ta ugotovitev Komisije pa je, kakor izhaja iz točk od 115 do 117 in od 123 do 125 zgoraj, utemeljena.
- 129 S četrtnim sklopom trditev, povzetim v točki 108 zgoraj, tožeča stranka Komisiji očita, da ni obrazložila zavrnitve metode, ki jo je predlagala, in da zlasti ni navedla razlogov, zaradi katerih naj bi bila ta metoda nepravilna in neprimerna.

130 Ker se ta tožbeni razlog ne nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve, je trditev tožeče stranke na eni strani v tem kontekstu neupoštevna.

131 Na drugi strani ta trditev vsekakor ni podprta z dejstvi. Komisija je namreč v točki 66 obrazložitve izpodbijanega sklepa, kakor je bilo ugotovljeno v točkah 127 in 128 zgoraj, navedla razloge, zaradi katerih je metodo, ki jo je predlagala tožeča stranka, štela za neprimerno.

132 Na podlagi vsega navedenega je treba tretji tožbeni razlog zavrniti.

Peti tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi stopnje odgovornosti tožeče stranke glede na evropske proizvajalce

133 Tožeča stranka trdi, da je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja, ker pri določitvi izhodiščnega zneska globe ni upoštevala, da je bila njena stopnja odgovornosti v primerjavi z evropskimi proizvajalci nižja. V zvezi s tem v tožbi pojasnjuje, da so bili evropski udeleženci v kršitvi udeleženi v dveh kršitvah, in sicer v skupnem dogovoru in pri dodelitvi projektov GIS v EGP, japonski udeleženci, med njimi tudi tožeča stranka, pa so sodelovali le v skupnem dogovoru.

134 Tožeča stranka dalje trdi, da je treba v skladu s sodno prakso dejstvo, da neko podjetje ni bilo udeleženo pri vseh elementih omejevalnega sporazuma, upoštevati pri presoji teže kršitve in določitvi zneska globe. Pri uporabi Smernic o načinu določanja glob pa naj bi bilo to presojo nujno opraviti v fazi določitve izhodiščnega zneska, glede na to, da je podjetje, ki je bilo udeleženo le pri enem vidiku omejevalnega sporazuma, storilo manjšo kršitev kot podjetje, ki je bilo udeleženo pri več vidikih tega omejevalnega sporazuma.

135 Tožeča stranka v repliki v odgovor na trditve Komisije pojasnjuje, da se peti tožbeni razlog ne nanaša niti na pojem enotne in trajajoče kršitve niti na težo njenega ravnanja, na kar se nanaša točka 260 zgoraj v točki 8 navedene sodbe Toshiba/Komisija (EU:T:2011:343), ampak na njen prispevek k omejevalnemu sporazumu, ki ga je treba upoštevati pri določitvi zneska globe.

136 Komisija izpodbija utemeljenost trditev tožeče stranke. Navaja zlasti, da je bila kršitev, ki je bila ugotovljena v odločbi iz leta 2007, enotna in trajajoča kršitev in da udeležba japonskih podjetij, med katerimi je bila tudi tožeča stranka, pri tej kršitvi ni bila lažja od kršitve evropskih podjetij.

137 V skladu s sodno prakso je treba, če je kršitev storilo več podjetij, preučiti relativno težo udeležbe vsakega od njih (glej sodbo z dne 8. julija 1999, Komisija/Anic Participazioni, C-49/92 P, Recueil, EU:C:1999:356, točka 150 in navedena sodna praksa). Tako je treba dejstvo, da podjetje ni bilo udeleženo pri vseh elementih omejevalnega sporazuma ali je imelo manjšo vlogo v okviru te udeležbe, upoštevati pri presoji teže kršitve in določitvi globe (zgoraj navedena sodba Komisija/Anic Participazioni, EU:C:1999:356, točka 90).

138 Najprej, v točkah od 2 do 4 zgoraj je bilo že opozorjeno, da je v obravnavanem primeru Komisija v odločbi iz leta 2007 ugotovila obstoj enotne in trajajoče kršitve, v kateri so bili zajeti skupni dogovor, sporazum GQ in sporazum EQ. Tožeča stranka tako napačno trdi, da so bila evropska podjetja udeležena pri dveh kršitvah, ona pa le pri eni od teh kršitev.

139 Drugič, v nasprotju s trditvami tožeče stranke njen prispevek h kršitvi zaradi dejstva, da ni sodelovala pri dodelitvi projektov GIS v EGP, določeni s sporazumom EQ, ni manjši.

140 V zvezi s tem je sicer res, da udeležba japonskih in evropskih proizvajalcev pri sporazumih in usklajenih ravnanjih, ki so bili ugotovljeni v odločbi iz leta 2007 in so se nanašali na EGP, ni bila enaka. Japonska podjetja, med njimi tudi tožeča stranka, so se namreč v okviru skupnega dogovora

zavezala, da ne bodo prodrli na trg EGP, njihova udeležba je bila torej v opustitvi ravnanja. Evropska podjetja pa so si razdelila različne projekte GIS na tem trgu, in sicer s tajnimi dejanji (glej v tem smislu zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija, EU:T:2011:343, točka 260).

- 141 Vendar je treba ugotoviti, da je bila opustitev ravnanja japonskih podjetij, med katerimi je bila tudi tožeča stranka, predhodni pogoj, da so se lahko projekti GIS v EGP dodeljevali evropskim proizvajalcem v skladu s pravili, dogovorjenimi v ta namen (glej v tem smislu zgoraj v točki 8 navedeno sodbo Toshiba/Komisija, EU:T:2011:343, točka 261). Tako so japonska podjetja s spoštovanjem svojih zavez iz skupnega dogovora zagotovila nujni prispevek za izvršitev kršitve v celoti.
- 142 Zato je treba skleniti, da je prispevek tožeče stranke h kršitvi primerljiv s prispevkom evropskih podjetij, iz česar sledi, da Komisija ni kršila načela enakega obravnavanja.
- 143 V teh okoliščinah je treba peti tožbeni razlog zavrni.
- 144 Ker so bili vsi tožbeni razlogi, navedeni v utemeljitev glavnega predloga, zavrjeni, je treba ta predlog v celoti zavrni.

Podredni predlog: znižanje globe

- 145 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj zniža globo, ki ji je bila naložena v izpodbijanem sklepu. V zvezi s tem se sklicuje na nadomesten izračun, ki ga je navedla v prilogi k tožbi.
- 146 Komisija izpodbija dopustnost tega predloga s trditvijo, da ta predlog ni utemeljen z nobenim tožbenim razlogom.
- 147 Ne da bi bilo treba odločiti o ugovoru nedopustnosti, ki ga je podala Komisija, je treba ugotoviti, da nadomesten izračun, ki ga je predložila tožeča stranka, ni utemeljen z drugimi trditvami, kot s temi, ki so bile obravnavane že v okviru glavnega predloga, in da v bistvu pomeni uporabo metode, ki jo je tožeča stranka zatrjevala v okviru tretjega tožbenega razloga. Zato podrednemu predlogu na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev in ker v obravnavanem primeru ni drugih elementov, zaradi katerih bi bilo treba znižati tožeči stranki naloženo globo, v okviru izvrševanja neomejene pristojnosti Splošnega sodišča ni treba ugoditi.
- 148 Zato je treba tožbo v celoti zavrni.

Stroški

- 149 V skladu s členom 134(1) Poslovnika Splošnega sodišča se neuspeli stranki na predlog naloži plačilo stroškov. Ker tožeča stranka ni uspela, se ji v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat)

razsodilo:

- 1. Tožba se zavrne.**
- 2. Družbi Toshiba Corp. se naloži plačilo stroškov.**

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 19. januarja 2016.

Podpisi

Kazalo

Dejansko stanje	1
Postopek in predlogi strank	4
Pravo	5
Glavni predlog: razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa	5
Drugi tožbeni razlog: kršitev pravice tožeče stranke do obrambe	5
– Prvi del drugega tožbenega razloga: neobstoj novega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah .	5
– Drugi del drugega tožbenega razloga: kršitev pravice do izjave tožeče stranke glede dodatnega zneska	9
Četrty tožbeni razlog: kršitev obveznosti obrazložitve	12
Tretji tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi izhodiščnega zneska globe	13
Peti tožbeni razlog: kršitev načela enakega obravnavanja pri določitvi stopnje odgovornosti tožeče stranke glede na evropske proizvajalce	16
Podredni predlog: znižanje globe	17
Stroški	17